

การเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โดยกิจกรรมแนะแนว

THE ENHANCEMENT OF SOCIAL AWARENESS OF GRADE 6 STUDENTS
THROUGH GUIDANCE ACTIVITIES

Received: May 24, 2024

Revised: July 18, 2024

Accepted: July 29, 2024

จิตาพัฒน์ เลิศอริยภักดิ์^{1*} สกมล วรเจริญศรี² ครรชิต แสนอุบล³

Jidapat Lertariyakrit^{1*} Skol Voracharoensri² Kanchit Saenubol³

¹นิสิตระดับมหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ประเทศไทย

²รองศาสตราจารย์ ดร., สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ประเทศไทย

³อาจารย์ ดร., สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ประเทศไทย

¹Student (M.Ed.) Guidance Psychology, Faculty of Education, Srinakharinwirot University, Thailand

^{2,3}Guidance Psychology, Faculty of Education, Srinakharinwirot University, Thailand

* Corresponding author, E-mail: mayjidapat@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมาย (1) เพื่อศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (2) เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว และ (3) เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว และนักเรียนกลุ่มควบคุม เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา มีค่าความเชื่อมั่น .98 และกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคม ประกอบด้วยเทคนิคเชิงสร้างสรรค์ บทบาทสมมติ การใช้สถานการณ์จำลอง เกม และเทคนิคตัวแบบ โดยผ่านการพิจารณาคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่แบบกลุ่มตัวอย่างที่ไม่เป็นอิสระต่อกันและเป็นอิสระต่อกัน ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง (2) นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคม มีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (3) นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวมีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การตระหนักรู้ทางสังคม, กิจกรรมแนะแนว, นักเรียนชั้นประถมศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research are as follows: (1) to study the social awareness of grade six elementary school students; (2) to compare the social awareness of experimental group students before and after participating in guidance activities; and (3) to compare social awareness between the experimental group students and participated in the guidance activities and the control group students and the control group of students who did not receive any interventions. The research instruments were questionnaires a social awareness with a reliability of .96, and guidance activities for the enhancement of social awareness included creative techniques, role-playing, simulation scenarios, games, and modeling techniques, by considering quality of the tool with expert judgment. The statistical measures utilized in interpreting data analysis were the mean, standard deviation, and a t-test including t-tests for dependent samples and t-tests for in dependent samples. The research results were as follows: (1) the level of social awareness of grade six students, both overall and in each of its components was at a high level; (2) the experimental group participated in guidance activities for the enhancement social awareness had higher social awareness at a statistically significant level of .05; and (3) students in the experimental group had higher levels of social awareness than the students in the control group who did not participate in the activities. The difference is statistically significant level of .05

Keywords: Social awareness, Guidance activities, Elementary school students

บทนำ

เด็กเป็นทรัพยากรที่สำคัญสำหรับประเทศในหลายด้าน เนื่องจากเด็กเหล่านี้เป็นประชากรที่กำลังจะเติบโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นแรงขับเคลื่อนเพื่อพัฒนาประเทศในอนาคต ในการพัฒนาเด็กสามารถเริ่มได้ตั้งแต่ที่โรงเรียน ซึ่งเด็กจะต้องมีการปรับตัวทั้งในด้านการเรียน การเรียนรู้ กฎระเบียบ รวมถึงการปรับตัวให้เข้ากับสังคมคนรอบข้างโดยเฉพาะเพื่อน และครู (ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย, 2563) สอดคล้องกับ จินตนา ณ สงขลา (2537) ที่ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า เด็กประถมเป็นช่วงที่มีความพร้อมมากขึ้น สามารถเข้าใจและรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น มีอารมณ์อ่อนไหวง่าย เด็กในวัยนี้สามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และยอมรับกติกาของกลุ่มได้ดี ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการเรียนรู้และพัฒนาในด้านค่านิยม และจริยธรรมที่มีผลต่อการพัฒนาความรับผิดชอบและการตัดสินใจที่ถูกต้องในอนาคต

สังคมของเด็กนอกจากครอบครัวแล้วยังมีโรงเรียนที่เป็นสภาพแวดล้อมหลักที่เด็กประถมจะต้องได้รับการศึกษาแล้วยังได้เริ่มเรียนรู้พัฒนาการทางสังคม ซึ่งเป็นพัฒนาการที่สำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์และการเข้าใจผู้อื่น (สุรางค์ ใคว์ตระกูล, 2559) ดังที่ Charles & Albert (2005) ได้อธิบายว่าการสร้างความสัมพันธ์ที่สำคัญที่สุดของเด็ก คือพ่อแม่ ผู้ดูแล และเริ่มขยายขึ้นสู่กลุ่มเพื่อนและบุคคลในสังคม การเปลี่ยนแปลงใหม่เกิดขึ้นเมื่อเด็กต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตเพื่อเข้าสู่วัยรุ่น โดยเปลี่ยนจากโรงเรียนระดับประถมไปสู่ระดับมัธยม ซึ่งนับเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญสำหรับเด็กในการเรียนรู้ให้เข้ากับสังคมของตนเอง สอดคล้องกับแนวคิดของอิริคสัน ที่กล่าวถึงเด็กในช่วงวัยนี้ว่า เป็นวัยแห่งความขยันมั่นเพียรหรือความรู้สึกมีปมด้อย (Industry versus Inferiority) มีความภูมิใจเมื่อทำสิ่งต่าง ๆ ได้สำเร็จตามความมุ่งมาดปรารถนา ถ้าได้รับการสนับสนุนจากพ่อแม่และครู (จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์, 2557) สอดคล้องกับแนวคิดพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg, 1976 อ้างถึงใน อัจฉรา เอิบสุขศิริ, 2561) ที่เชื่อว่าการพัฒนาจริยธรรมของมนุษย์ขึ้นอยู่กับความสามารถทางสติปัญญา จึงต้องมีวิธีการที่แตกต่างกันในแต่ละระดับ เพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อช่วงวัยในขั้นถัดไป โดยเฉพาะเด็กในช่วงวัยนี้ที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงเพื่อเข้าสู่วัยรุ่น พัฒนาการทางสังคมจึงนับเป็นพัฒนาการที่สำคัญที่เด็กจะต้องเรียนรู้และพัฒนาความเข้าใจไปสู่การตระหนักถึงผู้อื่น ซึ่งมีผลสำคัญต่อความสุขและความสำเร็จของชีวิตตามวัย

การตระหนักรู้ทางสังคม เป็นการทำความเข้าใจในเรื่องของการรับรู้อารมณ์ การมีอารมณ์ร่วมกับความรู้สึกของผู้อื่นและพัฒนาไปสู่การเห็นอกเห็นใจ รวมถึงการรับรู้ถึงความแตกต่างของบุคคลในสังคม ซึ่งมีส่วนสำคัญต่อการใช้ชีวิตในการทำความเข้าใจผู้อื่นผ่านสถานการณ์ต่าง ๆ โดยมีนักวิชาการ Son (2018) ได้แบ่งการตระหนักรู้ทางสังคมในเด็กประถมออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) การตระหนักถึงความต้องการและการตัดสินใจผู้อื่น 2) การตระหนักถึงอารมณ์ของผู้อื่น และ 3) การเอาใจเขามาใส่ใจเรา รวมถึงการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น อีกทั้งยังเป็นความสามารถในการทำความเข้าใจมุมมอง เพื่อทำความเข้าใจบรรทัดฐานทางสังคมสำหรับการแสดงพฤติกรรมในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน โดยมีการสนับสนุนจากครอบครัว โรงเรียน และชุมชน (Collaborative for Academic Social and Emotional learning, 2018)

จากการศึกษานิววิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้ทางสังคม พบว่าแม่เด็กในวัยนี้จะเริ่มเข้าใจอารมณ์ของตนเองและสามารถเรียนรู้ที่จะทำความเข้าใจกับอารมณ์ของผู้อื่น แต่ก็ยังพบปัญหาว่า บ่อยครั้งเด็กมักไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้เมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง โดยเฉพาะกับเพื่อน ซึ่งวิธีการในการพัฒนาสามารถทำได้หลากหลายวิธี เช่น การพัฒนาด้วยการสอน การใช้กิจกรรมแนะแนว การให้คำปรึกษา รวมถึงการฝึกอบรมผ่านโครงการต่าง ๆ แต่หนึ่งในวิธีที่มีความเหมาะสมกับนักเรียนประถมศึกษาคือ การใช้กิจกรรมแนะแนว เนื่องด้วยกิจกรรมแนะแนวมีเทคนิค และวิธีการที่ใช้การจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ทั้งยังมีความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับนักเรียนได้ (Daniels, 2019) และช่วยให้บุคคลเกิดการปรับตัวที่ดี ดังที่ สกล วรเจริญศรี (2558) ที่ได้กล่าวถึงกิจกรรมแนะแนวว่า เป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือนักเรียน โดยมีขั้นตอน แบบแผน ทำให้นักเรียนสามารถรู้จักและเข้าใจ

ตนเอง สามารถแก้ไขปัญหาและสามารถตัดสินใจเลือกทางเลือกนั้นด้วยตนเอง ตลอดจนพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนไปสู่ความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ของชีวิตได้อย่างมีความสุข

จากเหตุผลดังที่ได้กล่าวมาในข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญและมีความสนใจในการเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของเด็กประถมประถมศึกษา โดยกิจกรรมแนะแนวเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาเกิดการพัฒนาในด้านการตระหนักรู้ทางสังคมอันเป็นทักษะสำคัญที่สามารถช่วยในการสร้างความเข้าใจและเชื่อมโยงสัมพันธ์ภาพกับบุคคลในสังคมได้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว
3. เพื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว และนักเรียนกลุ่มควบคุม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ในรูปแบบการสำรวจและกึ่งทดลอง สามารถนำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยได้ ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาการตระหนักรู้ทางสังคม เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสาธิตแห่งหนึ่ง จำนวน 210 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาระดับการตระหนักรู้ทางสังคม เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสาธิตแห่งหนึ่ง จำนวน 210 คน โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลกับกลุ่มประชากรทั้งหมด
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมโดยกิจกรรมแนะแนว เป็นนักเรียนชั้นประถมปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสาธิตแห่งหนึ่ง ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากห้องเรียนที่มีคุณลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือมีการจัดกลุ่มนักเรียนแบบลดความสามารถทางวิชาการในการเข้าร่วมการทดลอง จำนวน 2 ห้อง ห้องเรียนละ 30 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 60 คน จากนั้นสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลากเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง และกลุ่มควบคุม 1 ห้อง

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรจัดกระทำ คือ กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคม

ตัวแปรตาม คือ การตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ที่ผู้วิจัยได้พัฒนามาจากแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาของ Son (2018) มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีลักษณะของเครื่องมือสอดคล้องตามองค์ประกอบและนิยามศัพท์ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ลักษณะของแบบวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง และน้อย (Best, 1977) โดยผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านประถมศึกษา 1 ท่าน และด้านจิตวิทยาและการแนะแนว 2 ท่าน โดยการตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา ข้อคำถาม ภาษาที่ใช้ให้มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะในแต่ละด้านเป็นรายข้อ โดยทุกข้อผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) เท่ากับ 1.00 หลังจากนั้นจึงนำไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน (1 ห้องเรียน) แล้วนำแบบวัดทั้งฉบับมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 มีค่าความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ในแต่ละด้าน คือ ด้านที่ 1 เท่ากับ .95 ด้านที่ 2 และ 3 เท่ากับ .93 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟาระหว่างข้อกับผลรวม (corrected item-total correlation) ซึ่งอยู่ระหว่าง .77-.91

2. กิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคม ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยมีรายละเอียดในด้านวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีดำเนินการ และนิยามศัพท์เฉพาะให้กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านประถมศึกษา 1 ท่าน และด้านจิตวิทยาและการแนะแนว 2 ท่าน ให้เป็นผู้พิจารณาตามความเหมาะสมในด้านเนื้อหา ลักษณะของภาษาที่ใช้ รวมถึงเทคนิควิธีการที่ใช้ในจัดกิจกรรมแนะแนวในแต่ละครั้ง เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงและพัฒนา (ผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาเครื่องมือทั้ง 2 ประเภทเป็นกลุ่มเดียวกัน) ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) ซึ่งเท่ากับ 1.0

โดยผู้วิจัยกำหนดจำนวนครั้งที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมตามองค์ประกอบที่ครอบคลุมทั้ง 3 ด้านของการตระหนักรู้ทางสังคม ประกอบด้วยเทคนิคเชิงสร้างสรรค์ บทบาทสมมติ การใช้สถานการณ์จำลอง เกม และเทคนิคตัวแบบ จำนวนทั้งสิ้น 5 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที และมีความถี่ในการพบกับนักเรียนคือ 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ตามแนวคิดของ Jacobs, Harvill & Masson (2008) ที่ได้กำหนดไว้ว่า สำหรับกลุ่มเด็กและวัยรุ่นควรมีระยะเวลาประมาณ 45-60 นาที และมีความถี่ที่แนะนำคือ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง หรือ 2-3 ครั้งต่อสัปดาห์ มีรายละเอียดของกิจกรรมในแต่ละครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 การปฐมนิเทศ เพื่อให้สร้างสัมพันธภาพที่ระหว่างผู้วิจัยกับนักเรียน

ครั้งที่ 2 ด้านการตระหนักรู้ถึงความปรารถนาและความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะของผู้อื่นที่มีต่อตนเอง เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถรับรู้ถึงความต้องการ ความคาดหวัง และข้อคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะของผู้อื่นที่มีต่อตนเอง

ครั้งที่ 3 ด้านการตระหนักถึงอารมณ์ของผู้อื่น เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น การปฏิบัติตนที่ทำให้บุคคลรอบข้างชื่นชอบ โดยพิจารณาการเลือกใช้คำพูด ท่าทางในการสื่อสารผ่านสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

ครั้งที่ 4 ด้านการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและการมีอารมณ์ความรู้สึกร่วม เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจความรู้สึกของบุคคลอื่นและมีอารมณ์ร่วมไปกับผู้อื่น

ครั้งที่ 5 ปัจฉิมนิเทศ เพื่อให้ให้นักเรียนทบทวนและสรุปสิ่งที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลและดำเนินการทดลองทั้งสิ้น 1 เดือน โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 210 คน โดยการทำแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคม จำนวน 17 ข้อ เพื่อรวบรวมเป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest) แล้วจึงนำมาตรวจให้คะแนน หลังจากนั้นจึงทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากห้องเรียนที่มีคุณลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือมีการจัดกลุ่มแบบคละความสามารถทางวิชาการของนักเรียน 3 ระดับ ได้แก่ เก่ง ปานกลาง อ่อน จำนวน 2 ห้อง ห้องเรียนละ 30 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลากเป็นกลุ่มทดลอง 1 ห้อง และกลุ่มควบคุม 1 ห้อง

2. ระยะดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาให้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง

3. ระยะหลังการทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมอีกครั้ง เพื่อเก็บเป็นคะแนนหลังเรียน (Posttest) จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดทั้งก่อนการทดลองและหลังการทดลองมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติพื้นฐาน ประกอบไปด้วย ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด และสถิติที่ผู้วิจัยใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที่ แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Dependent Samples) และแบบเป็นอิสระต่อกัน (t-test for Independent Samples)

ผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาระดับการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบวัดการศึกษาระดับการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มาวิเคราะห์ โดยมีการใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าร้อยละของข้อมูลทั่วไป ได้แก่ การจำแนกตามเพศ ตาราง 1 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มประชากรที่ตอบแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (N=210)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	109	51.90
หญิง	101	48.10
รวม	210	100

จากตาราง 1 พบว่า เพศของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มประชากรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 51.90 และรองลงมาคือ เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 48.10

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อทำการศึกษาระดับการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (n = 210)

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการแปลผลของการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (N=210)

ด้านการตระหนักรู้ทางสังคม	M	SD	การแปลผล
ADOT	2.34	.31	สูง
AOTE	2.49	.23	สูง
EMSY	2.60	.34	สูง
การตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมรวม	2.48	.24	สูง

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนเฉลี่ยของการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับสูง (M = 2.48, SD = .24) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีคะแนนเฉลี่ย 3 ด้าน อยู่ในระดับสูง โดย EMST คือด้านการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและการมีอารมณ์ความรู้สึกร่วมสูงที่สุด (M=2.60, SD = .34) รองลงมา AOTE คือ ด้านการตระหนักถึงอารมณ์ของผู้อื่น (M = 2.49, SD = .23) และ ADOT ด้านการตระหนักรู้ถึงความปรารถนาและความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะของผู้อื่นที่มีต่อตนเอง (M = 2.34, SD = .31) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว

ผู้วิจัยตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นด้วยวิเคราะหการแจกแจงแบบโค้งปกติโดยใช้สถิติ Shapiro Wilk test พบว่า การตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกลุ่มทดลอง ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว มีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติอยู่ระหว่าง 0.16 – 1.33 และในกลุ่มควบคุมอยู่ระหว่าง 0.15 – 0.36 จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าคะแนนของนักเรียนทั้งสองกลุ่มมีความใกล้เคียงกัน และมีการแจกแจงเป็นแบบโค้งปกติ ถือได้ว่าเป็นการฝ่าฝืนข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ t-test ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำสถิติ t-test ทั้งแบบที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน และสถิติ t-test แบบที่เป็นอิสระต่อกัน มาใช้ในการเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว

โดยนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 30 คน มาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ t-test แบบที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน

ตาราง 3 การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว (n=30)

ด้าน	กลุ่มทดลอง					
	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		t	p
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD		
การตระหนักรู้ทางสังคม						
ADOT	2.41	.26	2.72	.18	-5.52*	.00
AOTE	2.47	.33	2.87	.16	-6.65*	.00
EMSY	2.64	.31	2.83	.21	-3.05*	.00
การตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวม	2.51	.22	2.81	.11	-6.94*	.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว มีความแตกต่างกันทั้งคะแนนเฉลี่ยโดยรวมและคะแนนเฉลี่ยรายด้าน โดยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวมีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีคะแนนเฉลี่ย AOTE คือด้านการตระหนักถึงอารมณ์ของผู้อื่นสูงสุด ($\bar{x} = 2.87$, SD = .16) รองลงมา EMSY คือด้านการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและการมีอารมณ์ความรู้สึกร่วม ($\bar{x} = 2.83$, SD = .21) และ ADOT คือด้านการตระหนักรู้ถึงความปรารถนาและความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของผู้อื่นที่มีต่อตนเอง ($\bar{x} = 2.72$, SD = .18) ตามลำดับ

ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ t-test แบบที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Dependent Samples) พบว่า เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมของกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมคะแนนมีความแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว และนักเรียนกลุ่มควบคุม

ผู้วิจัยนำคะแนนค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้จากการทำแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียน ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว ทั้งคะแนนเฉลี่ยโดยรวมและคะแนนเฉลี่ยรายด้านมาเปรียบเทียบกัน โดยผู้วิจัยใช้สถิติ t-test แบบเป็นอิสระต่อกัน ในการวิเคราะห์ ซึ่งพบว่า คะแนนเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งคะแนนเฉลี่ยโดยรวมและคะแนนเฉลี่ยรายด้าน ทั้งสองกลุ่มมีการตระหนักรู้ทางสังคมที่ใกล้เคียงกัน

จากนั้นผู้วิจัยทำการเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว และนักเรียนกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติ t-test แบบเป็นอิสระต่อกัน มาใช้ในการเปรียบเทียบ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 4 การเพื่อเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว และนักเรียนกลุ่มควบคุม (n = 60)

ด้าน การตระหนักรู้ทางสังคม	หลังการทดลอง					
	กลุ่มทดลอง (n = 30)		กลุ่มควบคุม (n = 30)		t	p
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD		
ADOT	2.72	.18	2.43	.33	4.09*	.00
AOTE	2.87	.16	2.46	.31	6.27*	.00
EMSY	2.83	.21	2.53	.35	3.96*	.00
การตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวม	2.81	.11	2.47	.23	6.87*	.00

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม คะแนนเฉลี่ยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม ทั้งคะแนนเฉลี่ยโดยรวมและคะแนนเฉลี่ยรายด้าน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีคะแนนเฉลี่ย AOTE คือ

ด้านการตระหนักถึงอารมณ์ของผู้อื่นสูงที่สุด ($\bar{x} = 2.87$, $SD = .16$) รองลงมา EMSY คือด้านการเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและการมีอารมณ์ความรู้สึกร่วม ($\bar{x} = 2.83$, $SD = .21$) และ ADOT คือด้านการตระหนักถึงความปรารถนาและความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะของผู้อื่นที่มีต่อตนเอง ($\bar{x} = 2.72$, $SD = .18$) ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการวิจัย เรื่อง การส่งเสริมการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การศึกษาระดับการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีระดับการตระหนักรู้ทางสังคมโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในช่วงวัยของเด็กประถมกลุ่มเพื่อนเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการเรียนรู้ของเด็ก ดังนั้นเด็กวัยนี้จึงเริ่มเรียนรู้การเข้าใจ และการรับรู้ความรู้สึกเพื่อน โดยผ่านกระบวนการปรับตัวจากการเข้าสังคมหรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ กับกลุ่มเพื่อน สอดคล้องกับ แนวคิดทฤษฎีของ Havighurst (1972, 1979 อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2553) ที่ได้อธิบายว่า เด็กสามารถเรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมวัยได้ดี โดยเฉพาะความเข้าใจในตนเองเกี่ยวกับการรับรู้สิ่งแวดล้อมรอบตัวและสังคม อีกทั้งสอดคล้องกับ แนวคิดของ โคลเบิร์ต ที่กล่าวว่า เด็กจะเริ่มเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับการกำหนดกฎเกณฑ์ความถูกต้องตามพฤติกรรมของกลุ่มเพื่อน (จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์, 2557; อัสรา เอบิสสุศิริ, 2561) ดังนั้นจะเห็นได้ว่า เด็กประถมเป็นช่วงที่ให้ความสนใจกับกลุ่มเพื่อน และในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนพบว่า นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีสถานะทางเศรษฐกิจที่มีต้นทุนทางสังคมดี ทำให้นักเรียนเหล่านี้มีโอกาสที่ดีในการเรียนรู้และเข้ากับสังคมต่าง ๆ ได้ดีกว่านักเรียนทั่วไป ดังนั้นอิทธิพลของครอบครัวจึงเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลกับพัฒนาการเด็กในด้านสังคม โดยเฉพาะด้านการตระหนักรู้ทางสังคม ดังที่ Geldard & Geldard (1999) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นพื้นฐานสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ ที่เกิดกับเด็กและวัยรุ่น การมีครอบครัวที่มีสภาพแวดล้อมที่ดีจะส่งผลต่อความสามารถของเด็กในการรับมือกับความสัมพันธ์ทางสังคมทั่ว ๆ ไป สอดคล้องกับ Daigle (2016) ได้กล่าวสนับสนุนแนวคิดดังกล่าวว่า ครอบครัวของเด็กที่มีพ่อแม่ที่มีคุณภาพจะมีแนวโน้มที่จะสนับสนุนกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์และสังคมให้กับเด็กได้ นอกจากนี้โรงเรียนที่มีการเน้นการพัฒนาทักษะทางสังคมในหลักสูตรจะสามารถช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่ช่วยเพิ่มการตระหนักรู้ทางสังคมที่สูงขึ้นให้กับเด็กด้วย ดังที่ Son (2018) พบว่า คุณภาพของโรงเรียนมีผลต่อพัฒนาการและคุณภาพของเด็กนักเรียน ทั้งพัฒนาการในด้านวิชาการและการตระหนักรู้ทางสังคมที่พบว่าสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากประเด็นดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยทางด้านพัฒนาการทางสังคม ด้านครอบครัว ด้านกลุ่มเพื่อน และด้านสถาบันการศึกษามีผลต่อการตระหนักรู้ทางสังคมของเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษา

2. การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความตระหนักรู้ทางสังคมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะการใช้กิจกรรมแนะแนวสามารถเสริมสร้างตัวแปรทางจิตวิทยาเพื่อให้นักเรียนเข้าใจตนเองและบุคคลรอบข้าง เกิดการตระหนักถึงสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ตลอดจนจนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้ ดังที่ อชรา เิบสุขสิริ (2561) ได้กล่าวสนับสนุนว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกระบวนการในการช่วยเหลือบุคคลให้รู้จักและเข้าใจตนเอง รวมถึงเข้าใจสภาพแวดล้อม สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ สอดคล้องกับ สกล วรเจริญศรี (2558) ที่ได้กล่าวสนับสนุนแนวคิดดังกล่าวที่ว่า กิจกรรมแนะแนว เป็นกระบวนการที่จัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือให้บุคคลปรับตัวให้เข้าสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองไปสู่ความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ของชีวิต ดังงานวิจัยของ วัฒนพงศ์ ล้วนแสง (2564) พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวมีชุดความคิดแบบเติบโตสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองทั้งโดยรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งซึ่งช่วยให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปได้อย่างราบรื่น ดังที่ Causton & MacLeod (2024) ได้กล่าวถึง การจัดที่นั่งที่สะดวกต่อการเคลื่อนไหวของเด็กแต่ละคน รวมไปถึงการมีสื่อที่ใช้ในการทำกิจกรรมที่ดีจะช่วยเพิ่มความสนใจจากเด็ก มีผลทำให้บรรยากาศของการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Banat, Alshoubaki, and Younes (2020) ที่กล่าวถึงการดำเนินกรกลุ่มว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่ทำให้รู้สึกปลอดภัยสามารถช่วยทำให้สมาชิกได้แสดงความรู้สึกของตนเอง และในขณะเดียวกันยังสามารถช่วยให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก นอกจากนี้สิ่งที่เป็นส่วนสำคัญอีกอย่างหนึ่งตามมุมมองของผู้วิจัยคือ การมีครูผู้ช่วยที่มีประสบการณ์และความเข้าใจที่ดีในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็ก สามารถช่วยสนับสนุนและเอื้ออำนวยให้การจัดกิจกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ดังที่ Yalom and Leszcz (2008) กล่าวถึง บทบาทของผู้นำกลุ่มร่วมว่า มักจะมีบทบาทในการสนับสนุนและช่วยเหลือผู้นำกลุ่มในการเอื้ออำนวยให้กิจกรรมเป็นไปได้อย่างราบรื่น ทั้งนี้ต้องอาศัยความร่วมมือกันในการสร้างความเชื่อมั่นและความเข้าใจต่อกัน เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มเกิดความไว้วางใจซึ่งมีส่วนช่วยให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ

3. การเปรียบเทียบการตระหนักรู้ทางสังคมระหว่างนักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว และนักเรียนกลุ่มควบคุม พบว่า การตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียน หลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยดังกล่าว ทำให้เห็นว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นวิธีการที่สามารถส่งเสริมและพัฒนานักเรียนในด้านการตระหนักรู้ทางสังคมได้ ซึ่งในการจัดกิจกรรมแนะแนวผู้วิจัยได้มีการออกแบบกิจกรรมให้มีความสอดคล้องกับตัวแปรและวัตถุประสงค์ที่เหมาะสมกับนักเรียนประถมศึกษา ดังที่ เจษฎา บุญมาโฮม (2558) ได้อธิบายว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวต้องจัดให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนี้การใช้เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ยังสามารถช่วยให้นักเรียนเกิดการ

เรียนรู้จากประสบการณ์ผ่านการแสดงทัศนคติและความคิดเห็น อีกทั้งกระตุ้นให้นักเรียนได้เปิดเผยตน และสร้างสัมพันธภาพเชิงบวกในกลุ่มได้ ดังที่ สกล วรเจริญศรี (2560) ได้กล่าวถึง การใช้เทคนิคเชิงสร้างสรรค์ว่า สามารถส่งเสริมให้เกิดการสื่อสารที่ดี กระตุ้นการพูดคุย การแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก การแบ่งปันประสบการณ์ รวมถึงเสริมสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศที่ดี

เมื่อพิจารณาการตระหนักรู้ทางสังคมเป็นรายด้านของกลุ่มทดลอง พบว่า ด้านการตระหนักรู้ทางสังคมที่มีระดับสูงที่สุด คือ ด้านการตระหนักถึงอารมณ์ของผู้อื่น โดยด้านนี้ผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมโดยนำเทคนิคเกมมาช่วยสร้างความสนุกสนานให้กับการทำกิจกรรม ซึ่งช่วยให้กลุ่มทดลองได้สื่อสารและแสดงอารมณ์ได้อย่างเต็มที่ ดังที่ Landreth (2012) ได้กล่าวถึง กิจกรรมการเล่นว่า เป็นการช่วยให้เด็กเกิดความผ่อนคลายและสนุกสนาน แสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jamila and Rahmawati (2022) ที่พบว่า การเรียนรู้ผ่านเกมบิงโกอารมณ์ สามารถช่วยให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงในการจดจำ และแยกแยะการแสดงออกทางอารมณ์ได้ อีกทั้งงานวิจัยของ บุญรินทร์ นิตธรรมมานุสรณ์ (2562) ยังพบว่า ทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกหลังได้รับการสอนด้วยเกมกระดานร่วมกับการชี้แนะสูงขึ้นกว่าก่อนได้รับการสอนด้วยเกมกระดานร่วมกับการชี้แนะ

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้นำเทคนิคบทบาทสมมติมาช่วยให้นักเรียนได้ฝึกการแสดงออกตามสถานการณ์จำลอง โดยการสื่อสารผ่านอารมณ์ ความรู้สึก รวมถึงการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ดังที่ ทิศนา เขมมณี (2560) กล่าวว่า การแสดงบทบาทสมมติ เป็นกระบวนการที่ให้นักเรียนได้สวมบทบาทตามตัวละคร แล้วนำเรื่องราวหรือข้อคิดมาเป็นข้อมูลในการอภิปราย สังเกตการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทางการเคลื่อนไหวที่นำไปสู่การแสดงออกของพฤติกรรมทางอารมณ์และความรู้สึก ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของ Clikeman (1995) ที่กล่าวถึง การใช้บทบาทสมมติกับเด็กว่า สามารถช่วยให้เด็กได้สะท้อนอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองออกมา ส่งผลเด็กให้มีโอกาสสำรวจความรู้สึกของตนเองที่จะใช้ตอบสนองในการเผชิญหน้ากับสถานการณ์นั้น ๆ ดังงานวิจัยของ Dewi, Pratisti, and Prasetyaningrum (2019) ที่พบว่า การใช้บทบาทสมมติสามารถเพิ่มความเห็นอกเห็นใจให้กับนักเรียนในกลุ่มทดลองได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ Vlaicu (2014) ที่พบว่า การแสดงบทบาทสมมติช่วยให้เด็กสามารถแสดงอารมณ์ ความรู้สึกของตนเอง และช่วยแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็ก ๆ ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้งานวิจัยของ ดวงกมลชนก ตั้งวิฑูรย์ (2559) ยังพบว่า ค่าเฉลี่ยความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นของเด็กปฐมวัยหลังการเข้ารับกิจกรรมมีระดับสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. การนำแบบวัดการตระหนักรู้ทางสังคมไปใช้ในการเก็บข้อมูล ควรพิจารณาถึงลักษณะกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากในการวิจัยนี้มีข้อจำกัดของแบบวัดที่ถูกพัฒนาขึ้นจากนักเรียนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มีโอกาสในการเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ดี ดังนั้นการนำแบบวัดไปใช้กับนักเรียนที่มีความแตกต่างกันอาจจำเป็นต้องนำแบบวัดไปหาคุณภาพในด้านการใช้ภาษาของเครื่องมืออีกครั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะบริบทของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. การเลือกบางเทคนิคไปใช้ในการทำกิจกรรม ผู้วิจัยแนะนำให้ใช้เทคนิคคำทำนาย เนื่องจากผู้วิจัยพบว่าเป็นเทคนิคที่มีประสิทธิภาพ สามารถใช้ในการสร้างสัมพันธภาพได้อย่างดี มีส่วนในการสร้างบรรยากาศที่ช่วยกระตุ้นความสนใจจากนักเรียน และยังได้รับความร่วมมือที่ดีในการทำกิจกรรม โดยควรออกแบบคำทำนายในเชิงสร้างสรรค์ที่ช่วยส่งเสริมความมั่นใจให้นักเรียนได้เห็นถึงทิศทางของการเปลี่ยนแปลงตนเองในการดำเนินชีวิต

3. ผู้ที่มีความสนใจในการนำกิจกรรมแนะแนวไปใช้เสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมให้กับนักเรียนในชั้นประถมศึกษา ควรมีความเข้าใจทางจิตวิทยาเบื้องต้น โดยเฉพาะความเข้าใจในด้านพัฒนาการของเด็กประถมศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการติดตาม (Follow-up) การเสริมสร้างการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลอง ภายหลังจากการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวประมาณ 1 เดือน เพื่อศึกษาความคงทนของการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนที่กำลังเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากโรงเรียนระดับประถมไปสู่ระดับมัธยม

2. ควรมีการพัฒนาแบบวัดให้เป็นลักษณะของการใช้สถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เนื่องจากจะช่วยในการพัฒนาการตระหนักรู้ทางสังคมให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ที่สามารถกระตุ้นการตอบสนองของการตระหนักรู้ทางสังคมของนักเรียนได้อย่างชัดเจนมากขึ้น

บรรณานุกรม

- จินตนา ณ สงขลา. (2537). จิตวิทยาการแนะแนวเด็กประถม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว วิทยาลัยครูพระนคร.
- จิราภรณ์ ตั้งกิตติภรณ์. (2557). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
- เชษฐา บุญมาโฮม. (2558). *หลักการแนะแนวและการพัฒนาผู้เรียน*. นครปฐม : สไมล์ พรีนติ้ง & กราฟิ ดีไซน์.
- ดวงกมลชนก ตั้งวิฑูรย์. (2559). *ผลของการใช้โปรแกรมพัฒนาความเห็นอกเห็นใจ โดยใช้บทบาทสมมติของเด็กปฐมวัย*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

ทิตินา แชมมณี. (2560). 14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ (พิมพ์ครั้งที่ 13, [ฉบับพิมพ์ซ้ำ]).

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย สมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย. (2563). *คู่มือสำหรับพ่อแม่ เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการดูแลและพัฒนาเด็ก ตอนวัยเด็กวัยเรียน 6-12 ปี*. สืบค้นจาก <https://www.brainten10.com/blogs/article/item/117-brain>.

บุรินทร์ นิตินทรมานุสรณ์. (2562) *การพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก โดยการใช้อุปกรณ์ร่วมกับการใช้เกมกระดาน*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

วัฒนพงศ์ ล้วนแสง. (2564). *การเสริมสร้างการเสริมสร้างชุดความคิดแบบเติบโตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโดยใช้กิจกรรมแนะแนว*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2540). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สกล วรเจริญศรี. (2558). *การแนะแนวเพื่อการพัฒนาคุณค่าแห่งตน = Guidance for self – esteem development: จากแนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติเพื่อการพัฒนาผู้เรียน* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ส.วรเจริญศรี.

_____. (2560). *เทคนิคเชิงสร้างสรรค์และกิจกรรมสำหรับการให้คำปรึกษาวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: โปรเท็กซ์.

สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2559). *จิตวิทยาการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 12, (ฉบับปรับปรุงแก้ไข) ed.): กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อัชรา เอ็บสูสิริ. (2561). *จิตวิทยาสำหรับครู*. (พิมพ์ครั้งที่ 4, [ฉบับพิมพ์ซ้ำ]. ed.): กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Banat, S., Al-Taj, H., Alshoubaki, N., & Younes, W. (2020). The effectiveness of a group counseling program in enhancing the ability to form friendship among academically talented students. *Journal for the Education of Gifted Young Scientists*, 8(2), 701–710. <https://doi.org/10.17478/jegys.679131>

Causton J. and MacLeod K. (2024). *The Paraprofessional's Handbook for Effective Support in Inclusive Classrooms*. Paul H. Brookes Publishing Co., Inc.

Charles, G. Morris, & Albert, A. Maisto. (2005). *Psychology an introduction*. Texas, US: Pearson College Div.

- Clikeman, S.M., (1995). *Child and Adolescent Therapy*. Allyn & Bacon Collaborative for Academic Social and Emotional Learning. (2018). *Social awareness*. Retrieved from <https://casel.org/fundamentals-of-sel/what-is-the-casel-framework/#social-awareness>
- Daigle, J. (2016). *School Counseling Classroom Guidance*. SAGE Publications, Inc.
- Dewi, Pratisti & Prasetyaningrum. (2019). *The Effect of Roleplay to Increase Empathy Toward Students with Disruptive Classroom Behavior*. Retrieved from <https://proceedings.ums.ac.id/index.php/iseth/article/view/1334>
- Geldard Kathryn and Geldard David. (1999). *Counseling Adolescents*. SAGE Publications.
- Jamila & Rahmawati, H. (2022). The effect of emotion bingo board to improve the ability to recognize emotional expression of children aged 4-6 years. *Journal for the Child Development, Exceptionality and Education*, 3(2), 87-94.
- Jacobs, E. E., Harvill, R. L., & Masson, R. L. (2008). *Group counseling: Strategies and skills (6th ed.)*. Wadsworth Publishing.
- Landreth, G.L. (2012). *Play therapy: The art of the relationship*. Routledge.
- Son, Van Huynh, (2018). Social awareness and responsible decision making of students in grade 4 and 5 in Vietnam. *Journal of Education and Human Development*, 7(4). <https://doi.org/10.15640/jehd.v7n4a2>
- Vlaicu, C., Valahia University, Targoviste, & Romania. (2014). The importance of role play for children's development of Socio-emotional competencies. *Logos Universality Mentality Education Novelty SOCIAL SCIENCES*, III(1), 157–167. <https://doi.org/10.18662/lumenss.2014.0301.14>
- Yalom, I. D., & Leszcz, M. (2008). *The theory and practice of group psychotherapy (5th ed.)*. Basic Books.